

31.7.2002

2484/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Esittelijä Kimmo Kajosmaa

POLIISIN ANTAMAT VIRHEELLISET TIEDOT ASIAN ETEENPÄIN VIEMISESTÄ

1 KANTELU

A asiamiehenään asianajaja B arvostelee 6.11.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamaansa kantelukirjoituksessa ja 6.4.2001 päivätyssä lisäkirjeessä Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen Malmin poliisipiirin poliisimiesten menettelyä esitutkintaan liittyvissä asioissa.

Kantelukirjoituksessa oikeusasiamiestä pyydetään selvittämään, miksi lähes kaikkien A:n tekemien tutkimuspyyntöjen esitutkinta on joko keskeytetty tai esitutkintaa ei ole toimitettu lainkaan. Sitä vastoin A:n vastapuolen tekemien tutkintapyyntöjen johdosta poliisi on kantelun mukaan poikkeuksetta toimittanut esitutkinnan. Tämän takia kantelussa katsotaan, ettei poliisi ole kohdellut A:ta yhdenvertaisuusvaatimuksen mukaisesti.

Niinikään kantelussa pyydetään selvittämään sitä, miksi Malmin poliisipiirissä ei ole ryhdytty toimenpiteisiin poliisin tunnuskuvan väärinkäytön selvittämiseksi. Kantelukirjoituksen mukaan Helsingin poliisilaitoksen tunnuksin varustettuja paperiarkkeja, joissa on ollut valokuvia ja kirjoitusta, on pantu A:n ja hänen naapureidensa postilaatikoihin. Kantelun mukaan kuva-arkista saa sellaisen käsityksen, että sen on valmistanut Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Poliisin tunnuksin varustettu aineisto on ollut sellaista, että se on loukannut kantelun mukaan A:n kunniaa.

Lisäksi kantelukirjoituksessa epäillään, että poliisi on menetellyt virheellisesti asiaan --- liittyvässä esitutkinnassa, koska A ei ole saanut antaa asiasta loppulausuntoa ennen syyteharkintaa. Lisäksi kantelussa todetaan, että poliisi on antanut A:lle virheellistä tietoa asian eteenpäin viemisestä: A:ta kuulustellut poliisimies on todennut, ettei asiaa saateta syyteharkintaan. Tästä huolimatta asia on toimitettu syyttäjälle.

2 SELVITYS

3 RATKAISU

3.1 Poliisin toimittamat esitutkinnat ja yhdenvertaisuus

Helsingin poliisilaitokselta saadussa selvityksessä katsotaan, että Malmin poliisipiirissä on tutkittu kaikki A:n ja hänen vastapuolensa tekemät rikosilmoitukset yhdenvertaisesti. Mikäli on ollut syytä epäillä rikoksen tapahtuneen, asiassa on selvityksen mukaan menetelty esitutkintalain 2 §:n 1

momentin mukaisesti eli esitutkinta on toimitettu.

Edelleen poliisin antaman selvityksen mukaan toimitetun esitutkinnan jälkeen esitutkintapöytäkirjat on lähetetty syyttäjälle muulloin paitsi esitutkintalain 43 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisissa tapauksissa eli silloin, kun tutkinnassa on käynyt selville, ettei rikosta ole tehty tai ettei ketään voida panna syytteeseen.

Niinikään selvityksessä todetaan, ettei kaikissa tapauksissa ole kyetty selvittämään rikosta. Tällöin on tehty esitutkinnan keskeytyspäätös, ja asia on otettu selvityksen mukaan uudelleen tutkintaan, mikäli asiaan on saatu lisätietoa.

Poliisilain 2 §:n mukaan poliisin on mm. toimittava puolueettomasti ja sovinnollisuutta edistäen. Saadun selvityksen mukaan poliisi on pyrkinyt edistämään sovinnollisuutta A:n ja hänen vastapuolensa välillä.

Poliisin on hoidettava tehtävänsä poliisilain 3 §:n mukaan myös tarkoituksenmukaisella tavalla, ja olosuhteiden vaatiessa poliisin on lisäksi asetettava tehtävät tärkeysjärjestykseen.

Hallituksen esityksessä poliisilaiksi (HE 57/1994 vp s.34) on todettu, että poliisilla on oltava organisaationa mahdollisuus vaikuttaa oman tehtäväkokonaisuutensa painottamiseen. Lisäksi esityksessä mainitaan, että tehtävien tärkeysjärjestys on arvioitava tilannekohtaisesti: poliisin on asetettava toteutusjärjestyksessä etusijalle tärkeät perusoikeuksiin liittyvät asiat sekä yhteiskunnan kokonaisedun kannalta olennaiset asiat.

Selvitykseen on liitetty yhteenveto niistä rikosilmoituksista, joita kantelussa kerrotut riitaantuneet naapurit ovat toisistaan tehneet vuosina 1997 - 2001. Yhteenveto ja muu asiassa saatu selvitys ei viittaa siihen, että riidan osapuolia olisi kohdeltu puolueellisesti tai että asiassa olisi aiheuttomasti viivytelty. Suoritettujen tutkintojen asianmukaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon edellä kerrotut poliisilain säännökset tehtävien asettamisesta tärkeysjärjestykseen. Kiinnitän huomiota myös siihen, että epäselvän rikosasian esitutkinnan toimittamisessa tutkinnanjohtajalla on harkinnanvara siinä, milloin hän esimerkiksi esitutkintalain 43 §:n 2 momentin mukaisesti keskeyttää esitutkinnan.

Sinänsä on ymmärrettävää, että kanteluun liittyvät asiat ovat A:lle henkilökohtaisesti hyvin tärkeitä. Nähdäkseni näitä asioita ei kuitenkaan voida pitää laadultaan sellaisina, että poliisin tulisi nostaa niitä tärkeysjärjestyksessä ja sitoa enemmän voimavarojaan niiden tutkimiseen. Kiireellisyysjärjestyksen arvioinnissa on tällaisessa asiassa merkitystä myös sillä ylikomisario --- toteamalla seikalla, ettei poliisin jo suorittamillakaan toimenpiteillä ole voitu löytää ratkaisua toistuviin ilmoituksiin johtaviin riitaisuuksiin.

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, ettei poliisi ole menetellyt asiassa kantelussa väitetyllä tavalla Suomen perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusvaatimuksen vastaisesti eikä muutoinkaan virheellisesti.

3.2

Poliisin tunnuksen käyttämiseen liittyvä esitutkinta

Asiakirjojen mukaan Helsingin poliisilaitoksen tunnuksen käyttämiseen liittyvä tutkinta (6070/S/306192/00) on toimitettu ja tutkinnanjohtaja, komisario C on tehnyt asiassa päätöksen. Selvityksensä mukaan C on esitutkintalain 2 §:n 2 momentin perusteella päättänyt jättää toimittamatta asiassa esitutkinnan rikoksen vähäpätöisyyden vuoksi.

Nähdäkseni komisario C on voinut harkintavaltansa rajoissa tehdä em. päätöksen, koska epäiltyä rikosta on pidettävä yleisen elämäkokemuksen mukaisesti vähäisenä eikä asianomistajalla (Helsingin kihlakunnan poliisilaitos) ole ollut asiassa vaatimuksia. C:n olisi tullut kuitenkin perustella tekemänsä päätös täsmällisemmin ja mainita päätöksessään myös ne oikeusohjeet, joihin hänen tekemänsä päätös on perustunut.

3.3

Poliisi ei varannut mahdollisuutta loppulausunnon antamiseen

Esitutkintalain 42 §:n mukaan ennen esitutkinnan päättämistä asianosaisille on varattava tilaisuus esittää esitutkintaviranomaiselle lausuntonsa esitutkinnassa kertyneestä aineistosta, jos se on omiaan jouduttamaan tai helpottamaan asian käsittelyä tuomioistuimessa.

Saadun selvityksen mukaan A ei ole pyytänyt poliisilta mahdollisuutta em. lausunnon esittämiseen. Esitutkintalain 42 § jättää poliisille jonkin verran harkinnanvaraa, eikä tutkinnanjohtaja ole käsitykseni mukaan menetellyt virheellisesti siinä, ettei hän ole oma-aloitteisesti varannut tässä asiassa A:lle mahdollisuutta loppulausunnon antamiseen. Tutkinnanjohtaja on ratkaissut asian hänelle lain mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla. Asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että hän olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin.

3.4

Poliisin antamat virheelliset tiedot

Kantelukirjoituksen mukaan vanhempi konstaapeli --- on antanut A:lle virheellistä tietoa asian --- eteenpäin viemisestä. Kantelun mukaan A:n kuulustelun yhteydessä vanhempi konstaapeli --- toteasi, ettei asiaa saateta syyteharkintaan. Tästä huolimatta esitutkintapöytäkirja toimitettiin syyttäjälle.

Selvityksen mukaan A:n kuulustelun jälkeen poliisi sai asiaan lisäselvitystä, jonka perusteella asia toimitettiin tutkinnanjohtajan päätöksellä syyteharkintaan. On myös huomattava, että tutkinnanjohtaja on voinut harkintavaltansa rajoissa päättää esitutkintapöytäkirjan lähettamisestä syyttäjälle, eli vanhempi konstaapeli --- oma mielipide asian toimittamisesta syyteharkintaan ei ole sitonut tutkinnanjohtajaa.

Vanhempi konstaapeli --- on mielestäni menetellyt asiassa varomattomasti esittäessään keskenäisessä asiassa mielipiteensä sellaisesta ratkaisusta, joka ei ollut hänen harkintavallassaan. Katson kuitenkin, ettei vanhempi konstaapeli --- ole menetellyt asiassa sillä tavoin virheellisesti, että asia vaatisi eduskunnan oikeusasiamiehen toimenpiteitä.

4

TOIMENPITEET

Saatan tämän päätöksen 3.2 kohdassa mainitun käsitykseni päätösten perustelemisesta komisario C:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan ohessa.